

stický zákon“, k jakému Rakousko dosud nedospělo — našli bychom toho klasobraní až nadbytek. Neodsuzujeme paušálně a nevybízíme k odvetě ani k posměškům; byli jsme si vědomi, že státní zástupce nemůže vystupovati jako nezávislý lékař, inženýr, advokát, žurnalista, úředník autonomní korporace a pod., znali jsme tlak shora, a vytýkali jsme jen, nikoli pravidelnou, zbytečnou horlivost a osobní příkrost, na štěstí jen řídkou. Přinášeti v těchto poměrech národohospodářské poučení bylo věci nadmíru svízelnou; někteří autoři vůbec se za války odmlčeli, některé listy veřejnohospodářskou rubriku vůbec vypustily. Náš list, když nakladatelství počátkem 1915 se k návrhu redaktorovu rozhodlo jej znovu vydávati, plnil své poslání i za války způsobem, který mu zjednal nových sympatií i nového rozšíření; čtenáři dovedli čísti mezi řádky a vyplniti si náležitě bílé mezery, a ústní i písemné projevy od nejčelnějších mužů národa a zejm. i od českého důstojnictva i mužstva ze zákopů i etap, odkud se nám vděčně přihlašovali čtenáři osobně nám zcela neznámí, byly a zůstanou nám světlým lícem překonaných těžkých dob. Byla doba, kde zápasili jsme o každý škrtnutý odstavec a vynutili na konec přece v řadě případů připuštění. Některým, jichž uveřejnění ještě dnes není bez zájmu, pomohl na světlo teprv říjnový převrat státní.“

Viděti snad, že i v líčení válečných let „Obzoru“ nejde pouze o několik roků v dlouhém poměrně životě jednoho časopisu, nýbrž také o třebas malý, přece snad charakteristický kus válečné historie našeho národa. —

Uzavíráme prozatím své redakční vzpomínky. Snad budou prominuty tomu, kdo dnes do svého časopisu vkládá třicátý rok svého života!

□ □ □

Alfred Marshall (1842—1924).

Inž. Jan Dušek.

Dne 13. července 1924 zemřel v Cambridge jeden z nejvýznačnějších ekonomistů anglických, Alfred Marshall, důstojný pokračovatel národohospodářských klasiků anglických — Adama Smitha, Ricarda, Stuarta Milla a Stanleje Jevonse.

Alfred Marshall narodil se v Claphamu 26. července 1842. Otec jeho, William Marshall, byl pokladním v Bank of England. Pocházel z Cornwallu. Evangelická přísnost, hraničící až s drsností, charakterisovala rodinu Marshallových. Pro svůj sklon k matematice přešel Alfred z Oxfordu do Cambridge, kde se r. 1868 stal „lecturer“ věd morálních a politických na St. John's College. Roku 1877 přijímá místo ředitele bristolské University College, kde se svojí ženou, Mary Paleyovou, přednáší o národním ho-

spodářství. Po krátkém pobytu na Balliol College v Oxfordě odchází na cambridgeskou universitu, kde mu byla nabídnuta stolice národního hospodářství. Zde začíná perioda jeho vlastní vědecké práce, zde vychází jeho nejvýznačnější dílo „Principles of Economics“. R. 1908 vzdává se svojí učitelské činnosti, aby se tím intensivněji mohl věnovati svému studiu.

Na kontinent přicházel velice často. R. 1881 cestoval po Itálii. Velice rád trávil svoje prázdniny v Alpách, hlavně v jižním Tyrolsku. Zvlášť přitažlivě působilo naň Německo. Kant jest jeho zamilovaným filosofem. „Kant my guide, the only man I ever worshipped“ přiznává se. V Německu většinou prodléval v Drážďanech. Zde stýkal se s předními německými národohospodáři (hlavně s Roscherem), zde dává na sebe působit Hegelovou filosofií dějin. R. 1875 navštěvuje také Ameriku. Hlavně se zajímá o problém celní protekce, o němž konferuje s předními ekonomisty americkými na Harvardově a Yalské universitě.

První význačnější jeho prací jest drobná knížka vyšlá r. 1877 pod názvem „Economics of Industry“, určena pro posluchače cambridgeských universitních extensí. Pracoval ji společně s Miss Mary Paley, která téhož roku stala se jeho ženou. Hlavním dílem Marshallovým jsou jeho Principles of Economics *) vydané r. 1890, které 1919 byly doplněny knihou „Industry and Trade“ a r. 1923 pak prací „Money, Credit and Commerce“.

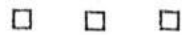
Marshall je stoupencem matematické školy národohospodářské. Zvlášť mocně naň působil Cournot svým dílem „Principes Mathématiques de la Théorie des Richesses“ z r. 1835. Kontinuita vývoje je to, která ho nejvíce poutá u Spencera a u Hegela a pro kterou nejlepší vyjádření nalézá v matematickém pojetí Cournotově. Matematické symboly a diagramy jsou prý nejzpůsobilejším prostředkem vyjádřiti tento fakt kontinuity vývojové. „Natura non facit saltum“ vpisuje na titulní stránku svých principů. Touto svojí deduktivní metodou obohacuje nejednu důležitou partii národohospodářské teorie. Zvláště theorii renty rozšiřuje a vnáší sem nové světlo. Všimá si též blíže teorie rovnováhy nabídkové a poplatkové, kterou důmyslně aplikoval na základní problémy repartice a směny. K theorii hodnoty zaujal také svoje zvláštní stanovisko.

V důsledku svého vývojového nazírání na hospodářský proces společenský, dochází k svému zvláštnímu pojetí, vyjádřenému termínem „marginal increment“ „hraničný přírost“, který se těsně připíná na známý pojem „hraničného užitku“ („marginal utility“), vyskytující se u Jevonse pod názvem „final utility“. K pojmu tomuto dochází tímto myšlenkovým pochodem: „Pod vlivem Cournotovým a částečně Thünenovým dospěl jsem k tomu, abych přikládal velkou důležitost faktu, že naše pozorování přírody, jak ve světě duševním tak i fysickém, se nevztahují tak na úhrnné množství, jako spíše na kvantitní

přírost a že zvláště poptávka po určité věci jest souvislá funkce, jejíž „hraničný“ přírost vyvažuje v rovnovážném stavu příslušný přírost výrobních nákladů této věci.“ Není lehké udržeti jasný a plný názor na kontinuitu v tomto pojetí, nepoužijeme-li matematických symbolů nebo diagramů. Tímto jeho pojetím podařilo se Marshallovi v zajímavé synthese smířiti obě klasická názorová hlediska o hodnotě, která byla považována za neslučitelná, protichůdná.

I dva poslední svazky jeho národohospodářského systému, „Industry and Trade“ a „Money, Credit and Commerce“, vyznačují se bystrými originálními postřehy, které vedle nakupeneho observačního materiálu zaujímají čtenáře svojí silou analyse a synthese, spojené tu šťastně v jedné osobě.

Marshall, ačkoliv svojí přísně dedukční matematickou metodou stával se celé řadě národohospodářů nepřístupným, přece našel dosti přívrženců v Německu i také u nás.*)

ZPRÁVY.

Reforma přímých daní v Československu. Hlavní pracovník našeho finančního ministerstva o reformě přímých daní, odb. přednosta Dr. Valníček, informoval v své přednášce ve Státovědecké a národohospodářské společnosti v Olomouci dne 5. ledna t. r. veřejnost, jejímiž zástupci byly zde i obchodní a živn. komora v Olomouci a tamní komora zemědělská, o cílech a povaze chystané reformy, kterou přímo již vynucuje jak dnešní veliká rozptýlenost daňových předpisů, nadto různých v zemích historických s jedné a v karpatských s druhé strany, tak i těžké dnešní břemeno daňové. Ministerstvo financí pak vypracovalo již obsáhlý spis o reformě zákona o přímých daních, který byl dodán tiskem členům daňových výborů národního shromáždění a který vedle obsáhlé právní materie o 400 paragrafech obsahuje i důvodovou zprávu (132 stran). Vůdčí zásadou reformního díla je kromě sjednocení dosud různého daňového zákonodárství zvl. snížení břemena přímých daní, jehož nutně se dožadují jak důsledky způsobené poválečným rozvratem, tak i reflex, jež vrhá zvýšená kupní síla čsl. koruny a klesající úroveň cenové hladiny na hospodářství státní, a který se má jeviti také v klesání nákladů státního hospodářství. Nová úprava souboru přímých daní, na něž je daleko nejvíce stížností, má býti první etapou v reformě celého finančního systému, kterou vláda pokládá za skutečně naléhavou a také možnou a v brzké době uskutečnitelnou. Zůstane ovšem i nadále v platnosti smíšený systém přímých daní, který se vžil, a jest celkem dobrý. Daň d ů h o d o v á, která byla při reformě osobních daní přímých v roce 1896 myšlena pouze

*) Marshallovy Principles of Economics byly dle 4. vydání přeloženy též do němčiny a to Hugonem Ephraimem a Arthurem Salzem. Předmluvu předeslal Lujó Brentano, vyšly ve Stuttgartě 1905 pod názvem „Handbuch der Volkswirtschaftslehre“.